

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Nagyrevi Örsény*

Cím: *Harminc éve áll őrt a pesti utcán a Zrinyi-sisakos rendőr*

Forrás: *Nemzeti Ujság*

Bp.

(Hely)

1939. jún. 25.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

351.74

Hely

Idő

"1939"

Személy

Helyezés

351.74

Szekestővárosi házi nyomda 1926 — 8891

16 Harminc éve áll őrt a pesti utcán a Zrinyi-sisakos rendőr

A magyar főváros és a vidéki városok jellegéhez hozzátartozik a magyar rendőr magyaros, férfias megjelenése is. Világot járó külföldiek nem egyszer megírták: mennyire elbűvölte őket a magyar rendőr határozott, katonás és mindamellett udvarias és előzékeny fellépése. Mert — a magyar rendőr nem cigarettázik szolgálat közben, mint a párisi, bár van éppen olyan szemfüles és ügyes, mint francia kollegája, — sőt van olyan katonás és kimért, mint a német „Polizei Wachtmeister“, csak hogy mozgékonyabb, fűgőbb annál. Előzékenységben, udvariasságban pedig — ugyancsak a külföldiek állapították ezt meg — felülmúlja a híres londoni Bobbykat. Mindenféleképpen méltó párja az ugyancsak sokat megdicsért és ugyancsak „stramm“ megjelenésű világhíres magyar esendőrnek.

A magyar rendőr egyszerű, de mégis jól szabott és mindig rendes, kifogástalan egyenruhájához — ezt is megállapították a külföldiek — ünnepségek, diszkivonulások alkalmával *diszsisak* járul. Ez az úgynevezett *Zrinyi-sisak*, amely szintén jellegzetes magyar specialitás, ezen a nyáron 30 éves. Pontosan harminc esztendővel ezelőtt, 1909 nyarán jelentek meg először a pesti utcákon a rendőrök az új ezüst-feketés diszsisakban. *Nemes Mihály*

festőművész tervezte annakidején a rendőrség díszfővegét. Hosszu évek teltek mégis el, amíg az első sisak elkészült, amelyet azután magának az uralkodónak mutattak be legfelsőbb jóváhagyás végett.

1909-ig a *budapesti* rendőrség — tudjuk, hogy a rendőrséget országosan csupán 1909-ben államosították — ezüstsujtásos fehérforgós, fehér lószőrdiszes *nemezkalpagot* viselt. A nemezkalpag mellé *Waffenrock*-szerű dolmány járt, csupán a lovasrendőrök hordtak zsinóros attilát. 1909-ben az egyenruhakerdést teljesen rendezték, mért a sisak mellé egészen új, magyaros szabású egyenruhát kapott a rendőregénység és a tisztikar.

A nemezkalapos, waffenrockos egyenruha megváltoztatására már a századforduló idején gondoltak. A sisakot magát *I. Ferenc József* egyenes kívánságára rendszerezítették. A király ugyanis többször kijelentette a magyar államférfiak előtt: *Bécsben is sisakja van a rendőrnek, legyen a pestinek is!* Azt is mondotta még az uralkodó: *Sokkal inkább való sisak a rendőr fejére, mintsem kalap.* A belügyi kormány pedig annál is inkább örömmel teljesítette *I. Ferenc József* kívánságát, mért az 1900-as években egyre gyakrabban megismétlődő utcai tüntetéseknél a kalap sem-

miféle védelmet nem nyújtott kődarabok, vasbotok ellen.

A sisak tervezője *Nemes Mihály* festőművész — akiről különben azt mondják: *ő öltöztette díszbe a magyar nemzetet*, miután ő tervezte a testőrök, a koronaőrök, a palotaőrök díszruháját is — a következőket mondotta a *Nemzeti Ujság* munkatársának:

— 1906-ban kaptam a megbízást: tervezek diszsisakot a rendőrség számára. A megbízást *Boda Dezső* főkapitány adta gróf *Andrássy Gyula* belügyminiszter utasítására. Egyedül engem bíztak meg, mást fel sem szólítottak!

— Elgondolásom az volt — folytatta —, hogy az ősi *jász* sisak, ami végigvonult a seregek történetén és a maga teljes szépségében a *Zrinyi-sisaknál* kulminált, kell, hogy kiindulásom alapja legyen. Jól ismertem a szigetvári hős híres diszsisakját, többször alaposan szemügyre vettem Bécsben, ahol őrizték. A felfelé csucosodó sisak tulajdonképpen hunszittyia eredetű. Mégis mi magyarok fejlesztettük azt ki a legformásabbra, török-nél, tatárnál egészen „degenerálódott“, nálunk a legnemesebb formában fejlődött ki.

— A rajzokat, amint elkészültek, bemutattam a bírálóbizottságnak — mondotta az ősz festőművész. — A bizottság tagjai gróf *Andrássy Gyula* belügyminiszter, gróf *Hadik János* államtitkár és *Boda Dezső* főkapitány voltak. A rajz tetszett. Megrendelték először az első példányt és amikor ez is megfelelt, egy egész szállítmány sisakot.

Zrinyi Miklós sisakja és az 1909-ben rendszeresített rendőrsisak

— A *Zrinyi-sisakot* az jellemzi, hogy magasabb, mint a többi hasonló formájú *Árpád-sisak* — mondotta még *Nemes Mihály*. — Hasonlóképpen, mint az angol gránátos kucsma, magasabbá, dajásabbá változtatja viselőjét. Amikor 1909-ben először a lovasrendőrök jelentek meg sisakkal — ők kaptak meg elsőnek —, sokan azt mondották: *„Ime, a történeti festményekről kiléptek Zrinyi katonái!”* Az uri közönségnek akkor különösen nagyon tetszett a sisak. A rendőrtisztek egy kicsit *teatralisnak* találták. Az egyszerű emberek között akadt, aki azt mondotta: *tűzoltósisakot kaptak a rendőrök!* Abban azonban megegyezett a vélemény, hogy sokkal inkább a rendőrnek való, mint az addigi waffenrock-os, lószőrös, betyáros kalapban végződő viselet.

— 1909-ben öltötték fel tehát a rendőrök az új egyenruhát. Ez az új ruha a gyalogosoknál és lovasoknál egyaránt ősi ma-

gyar motívumok alapján készült. A sötétkék atillát igen szépen diszította az ezüst-, tiszteknél pedig az aranyfonálból szőtt zsinór. A számjelzés ekkor került az övre. Korábban a rendőr nyakában függő fémlemezre volt vésve a szám, pedig ez a nyaklemez teljesen német eredetű! Néhány évvel később hasonló magyar ruhát kaptak a *határrendőrök* is, azzal a különbséggel, hogy náluk szürke színű szövetből készült az atilla.

Az a szép egyenruha, amelyet Nemes Mihály tervezett, 1937-ig volt használatban. Akkor kapta a rendőrség a manapság is viselt szürkeposztó-egyenruháját. Ez az új uniformis igen hasonló a honvédtisztek diszruhájához. Korábban azért kellett Nemes Mihály festőművésznak a katonaruhától teljesen elütő diszítésüt és formájut terveznie, mert a bécsi közös hadügyminisztérium kívánta így. A nemesivelésű, szépformájú Zrinyi-sisak mégis megmaradt. Dobban a magyar szív, ha meglátja!

Sok szép ünnepélyen szerepelt. A legnagyobb hatást mégis az elmúlt őszén váltotta ki. A visszatért Felvidékre bevonuló magyar csapatokkal együtt menetelt a diszsisakos rendőrlegénység, ők tartották fenn a rendet ilyenkor a városokban. Az ezüst cimere mellett a sisakra ekkor nemzeti szín pántlika került. Abban pedig, hogy az ujjongó, könnyes, mámoros fogadtatás még lelkesebbé és éljenzőbbé vált — akik ott voltak, tanuk rá — része volt az ezüst-fekete, magyarcimeres nemzetiszinszalagos Zrinyi-sisaknak is!

Nagyrévi György.